

The Travelling Cat Chronicles

กับการต่อรองกับแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

กิตติกานต์ หารารักษ์¹

Received: June 1, 2020

Revised: September 30, 2020

Accepted: December 18, 2020

บทคัดย่อ

แนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) เป็นแนวคิดที่มนุษย์ใช้บรรทัดฐานของตนเองตัดสินคุณค่าหรือให้ค่าความหมายกับสิ่งมีชีวิตอื่น แนวคิดดังกล่าวปรากฏอยู่ในปรัชญาและทฤษฎีหลายสำนักคิดที่พยายามกำหนดเส้นแบ่งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ให้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาถัดมา วงการวิชาการเริ่มเล็งเห็นว่ามนุษย์ไม่สามารถแยกขาดจากสัตว์ได้อย่างเป็นเอกเทศ ดังนั้นสัตว์ศึกษาจึงถือกำเนิดขึ้นเพื่อสั่นคลอนการแบ่งแยกระหว่างมนุษย์กับสัตว์ดังกล่าว นักวิชาการต่างเสนอแนวทางของสัตว์ศึกษาไว้หลากหลาย หากแต่ทั้งหมดมีแก่นร่วมกันคือการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เพื่อขยายไปสู่การสำรวจวิธีการที่มนุษย์ลดทอนคุณค่าของสัตว์ นอกจากนี้สัตว์ศึกษายังให้ความสำคัญกับโอกาสที่สัตว์จะต่อรองกับมนุษย์ บทความนี้จะใช้นวนิยายเรื่อง *The Travelling Cat Chronicles* โดยฮิโระ อะริกะวะ เป็นกรณีศึกษา โดยจากการศึกษาพบว่าตัวละครมนุษย์ในนวนิยายเรื่องนี้ดูย่ำแย่ด้วยการยึดโยงพวกมันเข้ากับสิ่งที่พวกเขาปรารถนา แม้กระนั้นสัตว์ได้ต่อรองกับการถูกด้อยค่านี้ผ่านการปฏิเสธการยึดโยงดังกล่าวหรือเสนอองค์ประกอบที่ตนมีร่วมกับมนุษย์ อนึ่ง แม้สัตว์จะได้ต่อรองกับการถูกด้อยค่าโดยมนุษย์ หากแต่ผลการศึกษาพบการเติมแต่งความเป็นมนุษย์ให้กับสัตว์ซึ่งทำให้นวนิยายเรื่องนี้ไม่สามรถก้าวข้ามแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางได้

คำสำคัญ: แนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง, พรมแดนระหว่างมนุษย์กับสัตว์, สัตว์ศึกษา, ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์, มิตรสหายต่างสายพันธุ์

---

¹ สังกัด: ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: Kittikan.H@student.chula.ac.th

Negotiating with Anthropocentrism: A Case Study of *The Travelling Cat Chronicles*

Kittikan Hararak²

Received: June 1, 2020

Revised: September 30, 2020

Accepted: December 18, 2020

Abstract

Anthropocentrism is a concept in that humans use their own criteria to judge other animals' values and give them meaning. This concept appears in many theories and philosophies that try to formulate a clear distinction between humans and other animals. However, presently, this human-animal distinction is under question, for there are many arguments asserting that humanity cannot clearly distinguish itself from other animals. Recognizing this, animal studies attempts to destabilize the boundaries between humans and animals. Although the procedures of this field of study have been presented by many critics, there is one core procedure which focuses on the human-animal relationship before expanding its scope to how humans press other animals. Furthermore, animal studies needs to pay attention to how animals negotiate with humans. This article uses *The Travelling Cat Chronicles* as its case study. The result is that although humans devalue other animals by giving them meaning related to what they want, other animals negotiate with it by rejecting that meaning or presenting their correlation parts with human. Nonetheless, the study also found that anthropomorphism is a pitfall of this novel, trapped them in anthropocentrism.

Keywords: Anthropocentrism, Human-Animal Boundary, Animal Studies, Human-Animal Relations, Companion Species

---

² Affiliation: The Department of Comparative Literature, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

E-mail: Kittikan.H@student.chula.ac.th

1. บทนำ

แนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) หมายถึง แนวคิดที่มนุษย์ตัดสินคุณค่าของสิ่งมีชีวิตอื่นโดยอาศัยบรรทัดฐานของตนเอง (Probyn-Rapsey 2018) ตัวอย่างเช่น การพิจารณาว่าสัตว์ที่ไม่ใช่มนุษย์ไร้สติปัญญาเพราะพวกมันไม่มีภาษา สัตว์อื่นจึงไม่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้เหมือนมนุษย์ ในแง่นี้การกำหนดคุณค่าให้สิ่งมีชีวิตอื่นจึงมักตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมองว่าเป็นคุณสมบัติที่มนุษย์เป็นผู้ครอบครองเพียงสายพันธุ์เดียว แม้ว่าต้นกำเนิดของแนวคิดข้างต้นจะไม่สามารถระบุได้แน่ชัด หากแต่แนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางมีปรากฏโดยทั่วไปในสำนักคิดต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การกล่าวว่สิ่งมีชีวิตอื่นเกิดมาเพื่อเป็นทาสของมนุษย์โดยธรรมชาติของอริสโตเติล (Aristotle 384-322 BC as cited in Ryan 2015) หรือการมองสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์ว่าเหมือนจักรกลที่ไม่มีความคิดแต่อาศัยการตอบสนองต่อสิ่งที่ใช้มากระทบของเดส์การ์ตส์ (Descartes 1637 as cited in Ryan 2015) ถึงแม้แนวคิดทั้งสองจะกำเนิดในต่างยุคสมัย หากแต่เมื่อพิจารณารากฐานความคิดแล้วจะเห็นได้ว่านักคิดทั้งสองสร้างปรัชญาของตนเองโดยตั้งต้นจากการมองว่าสัตว์ไม่มีภาษา ก่อนจะพัฒนาไปสู่การวิจารณ์เรื่องความสามารถในการคิดและการใช้เหตุผลของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นในลำดับถัดไป ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางพยายามแบ่งแยกให้มนุษย์เป็นเอกเทศจากสิ่งมีชีวิตอื่นพร้อมกับผลักให้สิ่งมีชีวิตเหล่านั้นกลายเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับสายพันธุ์ของตน

อย่างไรก็ดี ด้วยปัญหาสภาพแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้น นักวิชาการเริ่มเล็งเห็นว่าการพยายามแยกขาดมนุษย์ออกจากธรรมชาตินั้นนำไปสู่การละเลยสิ่งแวดล้อมรอบตัว วงการวิชาการจึงเริ่มหันกลับมาให้ความสนใจต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอีกครั้ง ญุณแจหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจเรื่องดังกล่าวคือการศึกษาสิ่งมีชีวิตอื่นซึ่งถูกมนุษย์จัดให้อยู่ในฝั่งของธรรมชาติ ในแง่นี้นวนิยายที่เล่าเรื่องผ่านมุมมองของสัตว์จึงอาจเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญ เพราะทั้งการสร้างสรรคและการเข้าถึงงานเขียนรูปแบบนี้ มนุษย์จะมีโอกาสเข้าถึงวิธีการมองโลกและประสบการณ์ของสิ่งมีชีวิตอื่น พร้อมกันนั้นนวนิยายรูปแบบนี้ยังอาจนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับสัตว์ที่ถูกมนุษย์กดทับหรือละเลย

บทความฉบับนี้ศึกษานวนิยายเรื่อง *The Travelling Cat Chronicles* โดยฮิโระ อะริกาวะ (Hiro Arikawa) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทางของซาโตรุ (Satoru) เพื่อค้นหาเจ้าของใหม่ให้กับนานะ (Nana) แมวและเพื่อนร่วมทางของเขาระหว่างการเดินทางนี้เองที่เรื่องราวของซาโตรุในอดีตรวมถึงสาเหตุที่ทำให้เขาต้องส่งมอบแมวที่เขารักให้กับผู้อื่นจะถูกเปิดเผยออกมา ด้วยแก่นเรื่องของนวนิยายที่นำเสนอความสัมพันธ์ซึ่งไม่ได้จำกัดแค่เพียงระหว่างมนุษย์หากแต่รวมถึงความสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งมีชีวิตอื่น นวนิยายเรื่องนี้จึงอาจเสนอประเด็นที่สัตว์ถูกมนุษย์กดทับหรือลดทอนคุณค่ารวมถึงวิธีการต่อรองของสัตว์ที่ถูกกดทับเหล่านั้นด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่านวนิยายจะเลือกเล่าเรื่องผ่านมุมมองของแมว หากแต่ด้วยข้อจำกัดที่ผู้เขียนยังคงเป็นมนุษย์ นวนิยายเรื่องนี้จึงอาจเสนอบางประเด็นที่สะท้อนให้เห็นการไม่สามารถข้ามพ้นจากแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางไปได้อย่างสมบูรณ์

2. สัตว์ศึกษากับความพยายามก้าวข้ามแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

ความสนใจต่อสิ่งมีชีวิตอื่นเริ่มต้นจากการตระหนักรู้ถึงความรุนแรงด้านกายภาพที่มีมนุษย์กระทำต่อสัตว์ ข้อเสนอเรื่องสิทธิของสัตว์โดย ปีเตอร์ ซิงเกอร์ (Peter Singer) ในคริสต์ศักราช 1980 จึงเป็นประเด็นแรกที่นำวงการวิชาการให้หันมาสนใจสิ่งมีชีวิตอื่น (Singer 1990) อย่างไรก็ตาม ในเวลาถัดมาความสนใจดังกล่าวถูกผนวกเข้ากับการศึกษาหลากหลายแขนง เช่น ปรัชญา จริยศาสตร์ และสังคมวิทยา แนวคิดสัตว์ศึกษาจึงถือกำเนิดขึ้น โดยความสนใจของแนวคิดนี้ขยายกว้างออกไปมากกว่าเรื่องสิทธิของสิ่งมีชีวิตอื่น โจน กอร์ดอน (Joan Gordon) ให้ข้อเสนอไว้ว่าสัตว์ศึกษาควรให้ความสนใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ โดยนักวิชาการผู้นี้เสนอข้อสังเกตไว้สามประการ ได้แก่ (1) จริยธรรมที่มนุษย์ควรปฏิบัติกับสัตว์ (2) คุณลักษณะร่วมระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมที่สัตว์อาจมีคล้ายกับมนุษย์ และ (3) ทำศนคติของมนุษย์ในแต่ละวัฒนธรรมต่อสัตว์ (Gordon 2009, 331)

ข้อเสนอของกอร์ดอนต่างจากเจนนิเฟอร์ แมคโดนเนลล์ (Jennifer McDonell) นักวิชาการผู้นี้มองว่าสัตว์ศึกษาควรให้ความสำคัญต่อเรื่องภาพแทนของสัตว์ แมคโดนเนลล์อภิปรายประเด็นนี้โดยยกตัวอย่างกรณีของสุนัขชื่อแบนดิด (Bandit) แมคโดนเนลล์วิเคราะห์การทำให้สุนัขตัวนี้กลายเป็นภาพแทนผ่านการพิจารณาคำตัดสินของศาล แบนดิดถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยเหตุผลที่ว่ามันมีความโหดร้ายอยู่ในสายเลือดจากกรณีที่มีนทำร้ายร่างกายเพื่อนบ้านของเลมอน เรดด์ (Lamon Redd) ชายผิวสีผู้เป็นเจ้าของแบนดิด แมคโดนเนลล์อภิปรายถึงสื่อสิ่งพิมพ์รวมถึงคำให้การประกอบการพิพากษาที่มองสุนัขตัวนี้เป็นสายพันธุ์ที่โหดร้ายโดยธรรมชาติ ทั้งหมดละเลยการพิจารณาความเป็นปัจเจกของแบนดิดและตีความในเชิงเหมารวมว่าสุนัขในสายพันธุ์นี้ทุกตัวคือสิ่งชั่วร้าย คำตัดสินในกรณีแบนดิดเป็นกรณีตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์มีอำนาจตัดสินความเป็นความตายของสัตว์ได้ ไม่เพียงเท่านั้น แมคโดนเนลล์ยังกล่าวถึงวิกกี เฮิร์น (Vicky Hearne) ที่พยายามขอรับเลี้ยงแบนดิดแต่ถูกคัดค้านโดยเรดด์ ส่วนหนึ่งของคำคัดค้านมีใจความว่าไม่ใช่แค่คนผิวสีที่ชื่นชอบสุนัขตัวนี้ คนผิวขาวเองก็ชื่นชอบมันเช่นกัน จะสังเกตได้ว่า เรดด์เชื่อมโยงแบนดิดเข้ากับการถูกยอมรับโดยมนุษย์ต่างผิว แมคโดนเนลล์ให้คำอธิบายเรื่องการเชื่อมโยงนี้ว่าสุนัขสายพันธุ์พิบูลล์ซึ่งเป็นสายพันธุ์ของแบนดิดมักถูกเชื่อมโยงกับคนผิวสี โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นเจ้าของธุรกิจผลิตกฎหมาย เพราะคนกลุ่มนี้นิยมเลี้ยงสุนัขสายพันธุ์ดังกล่าว ส่วนคนผิวขาวนิยมเลี้ยงสุนัขสายพันธุ์โกลเดนรีทริฟเวอร์ ในแง่นี้การที่เรดด์กล่าวว่าแบนดิดเป็นที่ชื่นชอบของคนทั้งสองสีผิวจึงอาจหมายความได้ว่า ถึงแบนดิดจะเป็นสุนัขของคนผิวสี แต่คนผิวขาวก็ยอมรับมันเช่นกัน การอภิปรายของแมคโดนเนลล์แสดงให้เห็นว่าในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์นั้น มีนัยของความสัมพันธ์เชิงอำนาจซ่อนทับอยู่ ดังนั้น แมคโดนเนลล์จึงมอบแนวทางการพิจารณาภาพแทนของสัตว์ในรูปแบบคำถามไว้สามประการ ได้แก่ (1) การให้ความสนใจต่อสิ่งมีชีวิตอื่นจะส่งผลให้มนุษย์เปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับภาพแทนของสิ่งมีชีวิตอื่นอย่างไร? (2) ตัวบทนำเสนอ ‘ความเป็นสัตว์’ ที่อยู่ภายในตัวมนุษย์และสัตว์อย่างไร? และ (3) ตัวละครสัตว์ในงานวรรณกรรมถูกเสนอให้แสดงออกอย่างล้นเกินหรือไม่? กล่าวคือ ตัวละครสัตว์อาจถูกนำเสนอให้มีการแสดงออกเหมือนกับมนุษย์ซึ่งไม่มีอยู่ในธรรมชาติของสัตว์บนโลกแห่งความเป็นจริง (McDonell 2013, 6-12)

แม้ว่าแนวทางของนักคิดทั้งสองอาจแตกต่างกัน แต่ข้อเสนอดังกล่าวอาจทำให้จำแนกกระบวนการของสัตว์ศึกษาได้เป็นสองประการ กระบวนการแรกคือการพิจารณาการกดทับสัตว์รวมถึงผลลัพธ์ของการกดทับนั้น กระบวนการนี้สามารถทำได้ผ่านการพิจารณาสิ่งที่มีมนุษย์กระทำกับสัตว์ทั้งในแง่มุมมองจริยธรรมหรือการลดทอนคุณค่าสัตว์ให้กลายเป็นภาพแทนสำหรับกระบวนการที่สอง คือ กระบวนการต่อรองกับการกดทับดังกล่าว โดยกระบวนการนี้พยายามแสวงหาคุณลักษณะที่มนุษย์อาจมีร่วมกันกับสัตว์ พร้อมกันนั้นยังให้ความสนใจต่อคุณลักษณะที่แตกต่างกันซึ่งไม่ใช่แค่เพียงระหว่างมนุษย์กับสัตว์ หากแต่รวมถึงระหว่างสัตว์ด้วยกัน การให้ความสนใจต่อคุณลักษณะที่ต่างนี้จะทำให้ยากต่อการเหมารวมสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์โดยเรียกพวกมันว่าสัตว์ นอกจากนี้ กระบวนการนี้ยังปรากฏผ่านการตั้งคำถามต่อการเติมแต่งความเป็นมนุษย์ให้กับสัตว์ของงานวรรณกรรม เดริก ไรอัน (Derek Ryan) เชื่อมโยงแนวคิดของกอร์ดอนและแมคโดนเนลล์เข้าด้วยกัน โดยเขามองว่าสัตว์

ศึกษาควรให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เพราะการให้ความสำคัญนี้จะนำไปสู่การวิเคราะห์ภาพแทนของสัตว์ได้ในลำดับต่อไป ดังนั้น ไรอันจึงให้ข้อสรุปเกี่ยวกับเป้าหมายของสัตว์ศึกษาว่าแนวคิดนี้ต้องการต่อสู้กับแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางด้วยการสั่นคลอนสิ่งที่แบ่งแยกมนุษย์ออกจากสัตว์อื่น (Ryan 2015, 13)

งานวิชาการหนึ่งที่จุดประกายให้กับสัตว์ศึกษาเพื่อสั่นคลอนเส้นแบ่งระหว่างมนุษย์กับสัตว์เริ่มต้นจากผลงาน *The Animal that Therefore I Am (More to Follow)* โดย ฌัก แดริดา (Jacques Derrida) เนื้อหาในบทความนี้กล่าวถึงเหตุการณ์การเผชิญหน้าระหว่างแดริดากับแมวที่กำลังจ้องมองเขาในขณะที่ร่างกายโป้เปลือย สายตาของแมวทำให้แดริดาต้องหวนกลับไปทบทวนแนวคิดต่าง ๆ ในปรัชญาตะวันตกซึ่งเขาพบว่าแนวคิดเหล่านั้นพยายามแบ่งสิ่งมีชีวิตออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกประกอบไปด้วยสิ่งมีชีวิตหลากหลายสายพันธุ์ เต็มไปด้วยความแตกต่างในด้านต่าง ๆ หากแต่ถูกเรียกอย่างเหมารวมว่า ‘สัตว์’ ตรงข้ามกับกลุ่มที่สองที่ประกอบด้วยสิ่งมีชีวิตเพียงสายพันธุ์เดียวแต่ถูกแยกออกมาอย่างเป็นทางการให้ชื่อกลุ่มนี้ว่ามนุษย์ การแบ่งแยกนี้สะท้อนให้เห็นการไม่ให้ความสำคัญต่อความแตกต่างในกลุ่มสิ่งมีชีวิตอื่น รวมถึงไม่ให้ความสนใจกับคุณลักษณะที่มนุษย์อาจมีร่วมกับสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น (Derrida 2002, 369-418) ปรัชญาตะวันตกพยายามกำหนดพรมแดนระหว่างมนุษย์กับสัตว์ให้ชัดเจนด้วยการพิจารณาคุณสมบัติอย่างกว้าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การมีภาษาและการตระหนักรู้ถึงความตาย พร้อมกับกำหนดให้คุณสมบัติเหล่านั้นเป็นสิ่งที่แบ่งแยกสายพันธุ์มนุษย์ออกจากสัตว์ ดังนั้น แดริดา (Derrida 2002) จึงเล็งเห็นว่าการละเลยความแตกต่างด้วยการเหมารวมสัตว์ทั้งหมดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันถือเป็นความรุนแรงทางภาษาของมนุษย์ต่อสัตว์อื่น

สิ่งที่น่าสนใจในบทความเดียวกันนี้คือ ในการสั่นคลอนเส้นแบ่งระหว่างมนุษย์กับสัตว์นั้น แดริดา (Derrida 2002) ไม่ได้เสนอให้ลบพรมแดนแห่งความแตกต่างออกไป ในทางกลับกัน พรมแดนนี้ควรถูกขยายให้ชัดเจนและเพิ่มจำนวนขึ้น ทั้งนี้เพราะการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างที่หลากหลายจะนำไปสู่การเผยให้เห็นคุณสมบัติที่มนุษย์อาจมีเหมือนหรือต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น เช่น การที่มนุษย์มีประวัติศาสตร์ร่วมกับสุนัขแต่มีลักษณะทางกายภาพหรือพันธุกรรมคล้ายกับลิง การให้ความสำคัญต่อความแตกต่างที่หลากหลายจึงอาจย้อนกลับมาสั่นคลอนเส้นแบ่งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ซึ่งเดิมเป็นเส้นแบ่งเดี่ยวที่เอื้อให้มนุษย์อยู่เหนือกว่าสัตว์อื่น เนื่องจากการให้ความสำคัญกับความแตกต่างดังกล่าวจะเผยให้เห็นคุณสมบัติที่มนุษย์ครอบครองร่วมกับสัตว์ ในขณะที่เดียวกันก็จะแสดงให้เห็นคุณสมบัติที่สัตว์ต่างสายพันธุ์มีต่างกัน ในแง่นี้ การเพิ่มจำนวนพรมแดนจึงทำให้ยากต่อการแบ่งแยกมนุษย์ออกจากสัตว์ และยากต่อการเหมารวมสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่มนุษย์ทั้งหมดโดยเรียกพวกมันว่าสัตว์ (Stone 2018, 35)

อีกตัวอย่างหนึ่งของการพยายามสั่นคลอนเส้นแบ่งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ปรากฏในแนวคิดเรื่องมิตรสหายต่างสายพันธุ์ (Companion species) ของดอนนา ฮาราเวย์ (Donna Haraway) ฮาราเวย์เสนอแนวคิดดังกล่าวบนฐานการมองว่ามนุษย์และสัตว์ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตสองกลุ่มที่แยกขาดออกจากกัน ในทางกลับกัน ทั้งสองกลุ่มนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน มิตรสหายต่างสายพันธุ์เป็นการนำคำที่มีนัยสำคัญสองคำมาประกอบกัน คำแรกคือ คำว่ามิตรสหาย (companion) ภายใต้อำนาจ คำ ๆ นี้ ฮาราเวย์ต้องการเน้นย้ำเรื่องสายสัมพันธ์ (Companionship) ซึ่งเธอเล็งเห็นว่าเป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุด เพราะไม่มีหน่วยย่อยใดที่ดำรงอยู่ได้โดยปราศจากความสัมพันธ์กับหน่วยอื่น ๆ (Haraway 2003, 11-14) แมททีว อาร์ คาลาร์โค (Matthew R. Calarco) ได้ให้คำอธิบายในส่วนนี้โดยอภิปรายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งที่ตายแล้ว สิ่งมีชีวิตสามารถได้รับประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตด้วยกันหรือสิ่งที่ตายแล้ว ตัวอย่างเช่น ผู้ป่วยได้รับวัคซีนเพื่อรักษาหรือป้องกันโรค วัคซีนดังกล่าวอาจถูกผลิตจากเชื้อแบคทีเรียที่ยังมีชีวิตอยู่แต่ถูกทำให้อ่อนแรง หรือซากของเชื้อที่ตายไปแล้ว นอกจากนี้ สิ่งมีชีวิตยังอาจได้ประโยชน์จากสิ่งที่ตายแล้วในรูปแบบของสารอาหารและพลังงาน และได้รับประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตอื่นในรูปแบบของแบคทีเรียที่ช่วยด้านการดูดซึมอาหารและสร้างภูมิคุ้มกัน เช่น แบคทีเรียโปรไบโอติก (Probiotics) เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน ร่างกายที่

ถูกย่อยสลายของสิ่งที่ยาวแล้วจะกลายเป็นสารอาหารเพื่อให้ประโยชน์แก่สิ่งมีชีวิต ดังนั้น สิ่งที่ยาวแล้วจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งมีชีวิตนั้น (Calarco 2021, 62-64) ในแง่นี้ สายสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตจึงไม่ได้หมายถึงเพียงแค่ความรู้สึกเชิงบวกที่มนุษย์มีต่อสัตว์ หากแต่รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ทั้งพืช จุลินทรีย์ แบคทีเรีย ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน การอภิปรายเรื่องสายสัมพันธ์มีความเชื่อมโยงกับคำที่สองคือคำว่าสายพันธุ์ (Species) ซึ่งมักถูกตีความให้มีความหมายตายตัวและเป็นขอบเขตแบ่งแยกสิ่งต่าง ๆ ออกจากกัน อย่างไรก็ตาม การพิจารณาสายสัมพันธ์ระหว่างสายพันธุ์ทำให้ฮาราเวย์ (Haraway 2003, 16) เล็งเห็นพลวัตของคำว่าสายพันธุ์ที่ไม่ได้มีเพียงสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์เดียว หากแต่มีประชากรของสิ่งมีชีวิตหลากหลายซึ่งมีประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการร่วมกันมาอยู่ด้วยกัน ดังนั้น แนวคิดมิตรสหายต่างสายพันธุ์จึงนำไปสู่การสั่นคลอนการแบ่งแยกมนุษย์ออกมาอย่างเอกเทศ เนื่องจากภายในร่างกายของมนุษย์ประกอบไปด้วยสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กหลายสายพันธุ์ที่ทำงานร่วมกันอยู่ภายใน มนุษย์จึงเป็นหน่วยขนาดใหญ่ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นจากหน่วยเล็ก ๆ ที่แตกต่างกันมากมายรวมกัน ในแง่นี้แนวคิดดังกล่าวจึงตั้งข้อสังเกตว่ามนุษย์ไม่อาจถูกแบ่งแยกจากสัตว์อื่น หากแต่เป็นสิ่งมีชีวิตหนึ่งท่ามกลางสิ่งมีชีวิตที่หลากหลาย

เมื่อทุกสิ่งมีชีวิตอยู่ท่ามกลางความหลากหลาย การระบุให้ชัดเจนว่าสิ่งมีชีวิตนั้นจัดเป็นชนิด สายพันธุ์ หรือตระกูลใดจึงไม่สามารถทำได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือทั้งหมดไม่มีอัตลักษณ์ที่แน่นอน แต่ทั้งหมดต้องทำงานร่วมกันอย่างสอดประสาน ฮาราเวย์ (Haraway 2008) ขยายการอภิปรายแนวคิดนี้ด้วยการกล่าวถึงการฝึกความคล่องตัวของสุนัข เธอมองว่าการฝึกดังกล่าวจะไม่บรรลุผลหากมนุษย์ใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมให้สุนัขทำในสิ่งที่ปรารถนา ในทางกลับกัน การฝึกความคล่องตัวต้องอาศัยความระมัดระวังและความเข้าใจธรรมชาติของสุนัขที่กำลังฝึกอยู่ ร่างกายของมนุษย์และสุนัขต้องกลายเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อไปถึงจุดหมาย ดังนั้น ฮาราเวย์จึงมองการฝึกนี้เป็นพื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ (Contact zone) ซึ่งเต็มไปด้วยเรื่องที่ไม่อาจคาดเดาได้ กล่าวคือ ทั้งผู้ฝึกและสุนัขคาดเดาไม่ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น แม้ตัวตนของทั้งคู่ก็กลายเป็นสิ่งที่คาดเดาไม่ได้เช่นกัน เพราะมนุษย์และสุนัขต้องเป็นหนึ่งเดียวกันที่ทำงานร่วมกันอย่างสอดประสาน อีกนัยหนึ่งคือตัวตนของมนุษย์และสุนัขจะรวมกันและก่อเกิดขึ้นใหม่จากปฏิสัมพันธ์ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าโดยธรรมชาติของความเป็นมนุษย์หรือสุนัข (Haraway 2008, 214-246)

สำหรับงานสัตวศึกษาในประเทศไทยนั้นยังมีอยู่อย่างจำกัด บทความ “ใช่เพียงเดรัจฉาน: สัตวศึกษาในมุมมองของการวิจารณ์เชิงนิเวศ” โดย ธัญญา สังขพันธานนท์ ได้แจกแจงแนวทางการวิจารณ์ในรอบสัตวศึกษาออกเป็นสามประการ ได้แก่ (1) การนำเสนอภาพแทนของสัตว์ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ และ (3) ความเป็นสัตว์กับอัตลักษณ์ของสัตว์ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับวิธีการศึกษาของงานวิชาการฝั่งตะวันตก (Thanya 2017, 350) อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่างานวิชาการฝั่งตะวันตกพยายามหลอมรวมทั้งสามแนวทางให้กลายเป็นหนึ่งเดียวเพื่อให้สามารถพิจารณาตัวบทที่เฝ้ารอบด้าน ตัวอย่างเช่น ในผลงานของแมคโดนัลล์ (McDonell 2013, 6-12) ข้างต้น แม้ว่าเธอจะเน้นประเด็นศึกษาไปที่เรื่องภาพแทน หากแต่แมคโดนัลล์ก็เริ่มการอภิปรายโดยสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสุนัขก่อน งานวิชาการอีกงานหนึ่งของไทยที่เกี่ยวข้องกับสัตวศึกษาคือ “สัตวศึกษา: สู่โลกหลังภาพแทน” โดย สุรเดช โชติอุดมพันธ์ บทความนี้วิเคราะห์ให้เห็นวิธีการที่มนุษย์สร้างภาพแทนจากสัตว์ และอาศัยกรอบคิดสัตวศึกษาเพื่อหรือสร้างภาพแทนดังกล่าว เช่นเดียวกับงานชิ้นอื่น ๆ บทความนี้เริ่มต้นการอภิปรายจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ซึ่งอยู่ในรูปแบบการจ้องมอง ก่อนจะพัฒนาไปสู่การอภิปรายวิธีทำให้สัตว์เป็นภาพแทนและหรือสร้างภาพแทนดังกล่าว (Suradech 2017, 201-233) แม้กระนั้นก็ตาม จะเห็นได้ว่าสัตวศึกษาในวงการวิชาการของไทยยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ตัวบทที่ถูกนำมาศึกษายังคงมีอยู่อย่างจำกัด งานที่กล่าวถึงสัตว์บางส่วนยังคงมุ่งเน้นการแบ่งแยกมนุษย์ออกจากสัตว์ ตัวอย่างเช่น *สวนสัตว์: มายาคติว่าด้วยธรรมชาติและสัตว์ป่า* โดย เอกชัย เอื้อธรรพพิสิฏฐ์ ที่มุ่งวิเคราะห์สวนสัตว์เพื่อทำความเข้าใจความเป็นมนุษย์ของตนเองที่แตกต่างจากสัตว์อื่น (Ekkachai 2002, 24)

3. การกดทับสัตว์ในนวนิยายเรื่อง *The Travelling Cat Chronicles*

ประเด็นแรกที่บทความนี้ต้องการอภิปรายคือการกดทับสัตว์โดยมนุษย์ในนวนิยายเรื่อง *The Travelling Cat Chronicles* เหตุการณ์ดังกล่าวปรากฏในตอนที่กำลังถึงโคสุเกะ (Kosuke) และโนริโกะ (Noriko) โคสุเกะเป็นเพื่อนคนแรกที่ซาโตรุไปพบเพื่อจะให้เขารับเลี้ยงนานะ ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองเกิดขึ้นจากการช่วยกันเลี้ยงดูแมวในวัยเด็ก อย่างไรก็ตาม โคสุเกะในวัยนี้รู้สึกอิจฉาซาโตรุที่ได้เป็นเจ้าของแมวตัวดังกล่าว ดังนั้น เมื่อซาโตรุเสนอให้เขาเป็นผู้รับเลี้ยงนานะ โคสุเกะจึงตอบตกลงโดยมีความปรารถนาจะให้แมวตัวนี้เป็นเหมือนตัวแทนของแมวในอดีต สำหรับโนริโกะ เธอเป็นน้าสาวของซาโตรุ โดยเธอรับเลี้ยงซาโตรุหลังจากที่พ่อและแม่ของเธอเสียชีวิตในอุบัติเหตุ แม้กระนั้น โนริโกะค้นพบว่าเธอไม่สามารถมอบความสุขให้แก่หลานชายได้เมื่อตอนเขายังเด็กเนื่องจากเธอมองเขาเป็นเหมือนสิ่งที่พี่สาวหลงเหลือ

3.1 โคสุเกะกับการทำให้แมวเป็นภาพแทนความปรารถนา

โคสุเกะเป็นตัวละครแรกที่ซาโตรุเดินทางไปพบโดยหวังว่าเขาจะเป็นผู้เลี้ยงนานะคนต่อไป ทั้งคู่เป็นเพื่อนสนิทกันในวัยเด็ก ซาโตรุเคยชักชวนโคสุเกะหนีออกจากบ้านเพื่อใช้เป็นข้อต่อรองกับพ่อและแม่ของโคสุเกะ เพื่อให้โคสุเกะได้เลี้ยงฮาชิ (Hachi) แมวจรจัดที่พวกเขาพบ อย่างไรก็ตาม วิธีการดังกล่าวกลับไม่ได้ผล เพราะผู้ที่ได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ให้เลี้ยงฮาชิกลับเป็นซาโตรุ เรื่องราวของฮาชิยังคงฝังใจของโคสุเกะนับจากวันนั้น สิ่งนี้ส่งผลให้เขามองนานะเป็นภาพแทนโดยอาจจำแนกวิธีการมองนานะของโคสุเกะออกได้เป็นสามประการ ดังนี้ (1) การมองนานะเป็นภาพแทนของฮาชิ (2) การมองแมวเป็นภาพแทนชัยชนะที่โคสุเกะมีเหนือซาโตรุ และ (3) การมองแมวเป็นภาพแทนชัยชนะที่โคสุเกะมีเหนือพ่อ

ในเรื่องการมองนานะเป็นภาพแทนของฮาชินั้นสามารถพิจารณาได้จากการกล่าวถึงนานะโดยโคสุเกะ ตัวอย่างเช่น “The cat in the photo was good-looking, a lot like Hachi, with the hooked tail and everything.” (Arikawa 2018, 20) ข้อความนี้ปรากฏเมื่อโคสุเกะเห็นภาพถ่ายของนานะครั้งแรกทางอีเมลที่ซาโตรุส่งมาโดยเขามองว่าแมวในภาพมีลักษณะหลายประการคล้ายกับฮาชิ การเปรียบเทียบว่านานะเหมือนกับฮาชิยังปรากฏอีกหลายครั้งภายในเนื้อหาที่กล่าวถึงโคสุเกะ อย่างไรก็ตาม ข้อความที่อ้างถึงมีสิ่งที่น่าสนใจคือวิธีการมองนานะของเขาที่เปรียบลักษณะภายนอกของมันเข้ากับฮาชิ ไม่เพียงแต่ส่วนหาง หากแต่รวมถึงทุก ๆ ส่วนทั้งหน้าผาก สีขน และอื่น ๆ จึงเห็นได้ว่าความประสงค์ที่จะรับเลี้ยงนานะของตัวละครนี้เกิดจากการมองมันเป็นภาพแทนของแมวอีกตัวหนึ่ง โคสุเกะละเลยการพิจารณาความหลากหลายของแมวที่แม้ว่าจะมีลักษณะทางกายภาพคล้ายกันแต่อาจมีอุปนิสัยหรือพฤติกรรมแตกต่างกัน

การพิจารณานานะเป็นภาพแทนของฮาชิยังอาจเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นภาพแทนในข้อที่สองและสาม ดังพิจารณาได้ว่า แม้แต่ตัวฮาชิก็ถูกทำให้เป็นภาพแทนความปรารถนาที่โคสุเกะอยากอยู่เหนือกว่าซาโตรุเช่นกัน ประเด็นนี้สามารถวิเคราะห์ได้จากการกล่าวถึงอดีตของตัวละครตัวนี้ในนวนิยาย โคสุเกะเป็นโรคภูมิแพ้ตั้งแต่เด็ก พ่อและแม่จึงส่งเขาไปเรียนว่ายน้ำเพื่อรักษาโรคดังกล่าว ในทางกลับกัน ซาโตรุเป็นเด็กที่มีพรสวรรค์ด้านการว่ายน้ำทำให้เขาได้อยู่ในชั้นเรียนระดับสูงกว่าเพื่อนสนิทยิ่งไปกว่านั้น เพื่อนหญิงที่โคสุเกะมีใจให้ยังแสดงออกว่าเธอปลื้มในตัวซาโตรุ บริบทดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าโคสุเกะเป็นตัวละครที่พ่ายแพ้ต่อซาโตรุในหลายด้าน ความคิดเช่นนี้ส่งผลให้โคสุเกะที่เจอฮาชิก่อนซาโตรุไม่สามารถยอมให้เพื่อนสนิทของตนเป็นผู้เลี้ยงฮาชิได้ ความคิดดังกล่าวถูกพรรณาดังนี้

Kosuke's reaction was fueled by something that had happened at swimming club a few days before. A girl Kosuke was keen on saw Satoru swimming in the advanced class and murmured, "He's pretty cool,"

Satoru could swim fast, he didn't have any allergies, and his father and mother were both kind people, so if he took the cat home they were sure to accept it. So not only did the girl Kosuke liked praise Satoru, but now he would get to keep this soft, tiny creature – that just wasn't fair, was it?

(Arikawa 2018, 29)

ข้อความที่อ้างถึงนี้ชี้ให้เห็นว่าโคสุเกะยึดโยงแมวเข้ากับหลายสิ่งซึ่งทั้งหมดเป็นลักษณะด้อยของเขาเมื่อเปรียบเทียบกับซาโตรุ เช่น มีเสน่ห์ สมรรถภาพทางกาย หรือครอบครัว เขาจึงไม่ยอมให้เพื่อนสนิทเป็นผู้เลี้ยงแมว ความคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าแมวถูกทำให้กลายเป็นสิ่งเติมเต็มความรู้สึกขาดพร่องของโคสุเกะ ดังนั้น การได้เลี้ยงแมวจึงอาจทำให้โคสุเกะรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองมีสิ่งเหนือกว่าซาโตรุ

สำหรับแมวในฐานะภาพแทนของชัยชนะเหนือพ่อที่โคสุเกะปรารถนาโดยตลอดนั้น นวนิยายได้แสดงให้เห็นว่าโคสุเกะไม่สามารถปฏิเสธพ่อได้ ในวัยเด็ก พ่อของโคสุเกะไม่ยอมให้เขาเลี้ยงฮาชิต่อจากซาโตรุที่พ่อแม่เสียชีวิตในอุบัติเหตุและเขาต้องย้ายไปอยู่กับน้ำที่เมืองอื่น เหตุการณ์นี้ติดค้างอยู่ในใจของโคสุเกะมาจนกระทั่งเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่และแต่งงาน ต่อมา ภรรยาของโคสุเกะตั้งครรภ์แต่ก็ต้องสูญเสียลูกไปเพราะอุบัติเหตุ ความรู้สึกเสียใจกับเหตุการณ์นี้ถูกตอกย้ำโดยคำพูดจากพ่อของโคสุเกะที่กล่าวกับเธอว่า อย่างน้อยเขาก็รู้ว่าเธอสามารถตั้งครรภ์และมีทายาทสืบตระกูลให้กับลูกชายของเขาได้ โคสุเกะไม่สามารถช่วยภรรยาของเขาได้นอกจากการตำหนิพ่อในใจ เรื่องนี้ทำให้ภรรยาของโคสุเกะย้ายกลับไปอยู่กับครอบครัวของเธอ โคสุเกะพยายามเรียกร้องความสนใจจากภรรยาให้เธอกลับมาด้วยการรับเลี้ยงนานะเพราะภรรยาของเขาเป็นคนรักแมว เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่านานะถูกลดค่าไปเป็นเครื่องต่อรองเพื่อให้โคสุเกะได้ในสิ่งที่ปรารถนา ยิ่งไปกว่านั้น โคสุเกะยังยึดโยงแมวเข้ากับเด็ก ๆ โดยเขามองว่าบ้านของเขาจะมีความสุขอีกครั้งเมื่อมีแมวโดยที่พวกเขาไม่ต้องมีลูก จะเห็นว่าโคสุเกะมีลำดับกระบวนการใช้ประโยชน์จากแมว กล่าวคือ (1) ใช้มันเพื่อเรียกร้องให้ภรรยากลับมา และ (2) ใช้มันเพื่อเป็นตัวแทนของลูก

อย่างไรก็ตาม โคสุเกะไม่เพียงแต่ต้องการแมวเพื่อสนองความปรารถนาข้างต้นเท่านั้น ประโยชน์อีกข้อหนึ่งที่เขาคิดว่าจะได้รับจากการเลี้ยงแมวคือการได้ท้าทายพ่อตั้งข้อความว่า "So, partly as a reaction against his dad, he threw his name – Kosuke Sawada – into the ring as a candidate willing to take in his childhood friend's cat." (Arikawa 2018, 20) จากข้อความนี้ โคสุเกะเปรียบเทียบการเลี้ยงแมวของเขาว่าเหมือนกับการขึ้นสังเวียนต่อสู้กับพ่อ ความคิดนี้ทำให้แมวเป็นภาพแทนของโอกาสที่โคสุเกะจะได้เอาชนะพ่อของเขา ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าโคสุเกะต้องการเลี้ยงแมวเพื่อสนองความปรารถนาของตัวเองเขาไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของนานะ และใช้ตัวเองเป็นที่ตั้งเพื่อกำหนดบทบาทของแมวที่เขาจะเลี้ยง แมวในที่นี่ถูกทำให้กลายเป็นเหมือนกระดาษเปล่าที่รอให้โคสุเกะกำหนดความหมาย การกระทำของโคสุเกะจึงสะท้อนให้เห็นความรุนแรงของมนุษย์ที่ใช้ความต้องการของตนเพื่อกำหนดคุณค่าให้สิ่งมีชีวิตอื่น

3.2 ภาพแทนของสิ่งที่หลงเหลืออยู่: โนริโกะกับการเลี้ยงดูซาโตรุ

นอกจากโคสุเกะแล้ว อีกตัวละครหนึ่งที่ปรากฏการลดทอนคุณค่าสิ่งมีชีวิตอื่นคือโนริโกะ (Noriko) น้าของซาโตรุ ตอนท้ายของนวนิยายเปิดเผยให้ทราบความจริงว่าพ่อแม่ของซาโตรุที่ประสบอุบัติเหตุ นั้นเป็นพ่อแม่บุญธรรม พ่อแม่จริง ๆ ของซาโตรุเป็นเด็กกำพร้าที่ยังไม่พร้อมเลี้ยงดูลูกที่ให้กำเนิด พวกเขาจึงนำซาโตรุใส่ถุงพลาสติกแล้ววางไว้ข้างกองขยะเพื่อให้รถขยะเก็บไป เรื่องราวของสองกำพร้ากลายเป็นคดีความแรกที่โนริโกะต้องตัดสินในฐานะผู้พิพากษา กำพร้าทั้งสองถูกลงโทษตามกฎหมาย ในขณะที่พี่สาวของเธอขออุปการะทารก หลังจากพ่อแม่บุญธรรมของซาโตรุเสียชีวิตไปแล้ว โนริโกะจึงรับเลี้ยงซาโตรุต่อ ภูมิหลังดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าซาโตรุมีสถานะเป็นผู้ถูกทิ้งแต่ถูกเก็บมาเลี้ยงและได้รับความรักเป็นอย่างดี การเปรียบเทียบระหว่างซาโตรุกับนานะจึงนำไปสู่การตั้งข้อสังเกตได้ว่าซาโตรุมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับนานะและฮาชิซึ่งเป็นแมวอยู่สองประการ ประการแรกทั้งสามต่างเป็นลูกกำพร้า ถูกทอดทิ้ง และไม่มีใครต้องการ และประการถัดมาคือทั้งสามต่างได้รับความรักจากผู้เลี้ยง

อย่างไรก็ตาม ในคราวที่โนริโกะรับเลี้ยงซาโตรุ นั้น เธอให้หลานชายมอบฮาชิให้ผู้อื่นโดยยกเหตุผลว่างานที่เธอทำไม่มีบ้านเป็นหลักแหล่ง ต้องอาศัยบ้านพักของราชการซึ่งโดยมากไม่อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์ แต่เหตุผลดังกล่าวอาจมิใช่สาเหตุที่แท้จริง โดยตั้งข้อสังเกตจากความปรารถนาที่โนริโกะอยากตอบแทนพี่สาวดังปรากฏข้อความว่า “She had hoped one day to repay her sister for all she’d done for her.” (Arikawa 2018, 217) ภูมิหลังของโนริโกะทำให้เห็นว่าครอบครัวของเธอมีปัญหาทางการเงิน พ่อและแม่เสียไปก่อนที่โนริโกะจะเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ภาระการสูญเสียให้เธอเรียนจึงเป็นหน้าที่ของพี่สาว ดังนั้น พี่สาวของเธอจึงไม่เรียนต่อมหาวิทยาลัยเพื่อเก็บเงินและทรัพย์สินที่มีอยู่ไว้สำหรับโนริโกะ จากเหตุการณ์ทั้งหมดทำให้เห็นว่าความปรารถนาที่จะตอบแทนพี่สาวเป็นเหตุผลแท้จริงของโนริโกะที่ทำให้เธอรับเลี้ยงซาโตรุ เพราะเขาเป็นสิ่งที่สุดท้ายที่พี่สาวของเธอเหลือไว้

ข้อความที่สนับสนุนความคิดเห็นข้างต้นปรากฏดังนี้ “But if she had liked cats, would she have kept it? If she herself had been fond of animals – not just cats – would she have better understood the feeling of a child who had to be separated from his beloved pet?” (Arikawa 2018, 225) คำถามนี้เกิดขึ้นในใจของโนริโกะผ่านการได้เห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างซาโตรุกับนานะ โนริโกะหวนคิดถึงเรื่องราวเกี่ยวกับฮาชิโดยมองว่าหากเธอเป็นคนรักสัตว์แล้ว เธอจะสามารถเข้าใจความรู้สึกของหลานชายที่ต้องพรากจากแมวที่เขารักหรือไม่? จะเห็นได้ว่าคำถามนี้เชื่อมโยงระหว่างความรักสัตว์กับการเข้าใจความรู้สึกของหลาน ในแง่นี้ อาจนำไปสู่การวิเคราะห์ได้ว่าโนริโกะจำแนกหลานชายของเธอว่ามีสององค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบแรกคือการเป็นสิ่งที่พี่สาวหลงเหลือไว้ และองค์ประกอบที่สองคือเป็นสิ่งที่ถูกทอดทิ้งซึ่งคล้ายกันกับนานะและฮาชิ การเลือกปฏิเสธไม่รับเลี้ยงฮาชิซึ่งมีคุณลักษณะคล้ายกับองค์ประกอบที่สองของซาโตรุจึงอาจวิเคราะห์ได้ว่าโนริโกะยอมรับแค่เพียงองค์ประกอบแรกของเด็กชาย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือโนริโกะรับเลี้ยงซาโตรุด้วยเหตุผลที่เธอมองเขาเป็นสิ่งที่พี่สาวยังเหลือไว้ เธอไม่ได้มองหลานชายจากตัวตนของเขา โนริโกะยึดโยงเขาเข้ากับความปรารถนาเรื่องการตอบแทนพี่สาว ซาโตรุซึ่งมีสถานะเหมือนกับแมวจึงถูกให้ความหมายโดยน้าสาว การกระทำของโนริโกะส่งผลให้ซาโตรุเป็นภาพแทนแห่งโอกาสที่ทำให้เธอจะได้ตอบแทนบุญคุณพี่สาว

4. สัตว์กับการต่อรองต่อแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

จากการอภิปรายก่อนหน้า จะเห็นได้ว่าแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางปรากฏผ่านการลดทอนคุณค่าสิ่งมีชีวิตอื่นโดยทำให้พวกมันกลายเป็นภาพแทนที่สนองความปรารถนาของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม นวนิยายเรื่อง *The Travelling Cat*

Chronicles แสดงให้เห็นว่าสัตว์พยายามต่อรองกับการถูกลดทอนดังกล่าว ดังจะเห็นได้ว่าน่านะพยายามแจจแจงให้เห็นความแตกต่างระหว่างตัวมันกับฮาชิ ในขณะที่การได้เห็นความผูกพันระหว่างน่านะกับซาโตรุทำให้โนริโกะตระหนักได้ว่าเธอได้ทำผิดต่อหลานชาย

4.1 นานะกับการปฏิเสธการถูกมองเป็นภาพแทน

การต่อรองของน่านะต่อทัศนคติของโคสุเกะปรากฏผ่านการแจจแจงความแตกต่างระหว่างตัวมันกับฮาชิ ครั้งหนึ่งหลังจากได้ฟังเรื่องราวระหว่างซาโตรุ โคสุเกะ และฮาชิ นานะสรุปลักษณะของฮาชิไว้ว่า “According to what I heard, [Hachi] was the type whose legs went all spongy when someone grabbed the back of his neck.” (Arikawa 2018, 39) ในทางกลับกัน นานะสรุปลักษณะของตนเองไว้ดังนี้ “A real cat would immediately fold in its legs. Me? I’m a real cat, naturally. I caught my first sparrow when I was less than six months old.” (Arikawa 2018, 39) จะเห็นว่าขณะที่ฮาชิหยุดนิ่งทันทีหลังจากถูกจับบริเวณหลังคอ นานะมองว่าการถูกจับบริเวณดังกล่าวไม่มีผลกับตัวมันดั่งนั้น นานะจึงสรุปว่าตัวมันเป็น ‘แมวแท้’ ที่ฝึกความคล่องตัวและการล่าเหยื่อมาแต่กำเนิดแต่ฮาชิเป็นแมว ‘ไม่แท้’ ที่มีกำลังขาไม่แข็งแรงพอจะหลบหลีกจากการถูกจับในบริเวณที่ละเอียดอ่อนได้ เมื่อเปรียบเทียบการที่โคสุเกะมองน่านะเป็นภาพแทนของฮาชิกับข้อต่อรองที่น่านะเสนอจะได้ข้อสังเกตว่า ในขณะที่โคสุเกะให้ความสนใจเรื่องลักษณะภายนอก ได้แก่ หน้าผาก สีขน หรือความโค้งของหางที่น่านะมีคล้ายกับฮาชิ นานะกลับเสนอให้เห็นความแตกต่างภายในที่แมวทั้งสองตัวมีความต่างกันอย่างสิ้นเชิง ในแง่การอธิบายให้เห็นความแตกต่างระหว่างมันกับฮาชิจึงแสดงให้เห็นว่าน่านะกำลังต่อรองกับภาพแทนที่โคสุเกะสร้างให้มัน

อนึ่ง นานะยังได้กล่าววิจารณ์โคสุเกะในเชิงเปรียบเทียบว่าแมวเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถปฏิเสธได้ ดังข้อความว่า “[C]ats are creature that can say no.” (Arikawa 2018, 62) อาจจำแนกนัยสำคัญของการปฏิเสธนี้ออกได้เป็นสองประการ ประการแรกเป็นการปฏิเสธความเป็นภาพแทนของฮาชิ และประการถัดมาคือการวิจารณ์โคสุเกะที่ไม่กล้าเผชิญหน้ากับพ่อ สำหรับประการแรก นานะเล็งเห็นว่า โคสุเกะจะไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากการนำมันไปเลี้ยง ทั้งยังทำให้เขาไม่สามารถก้าวข้ามอดีตได้ มันเลือกที่จะอยู่กับซาโตรุที่ยอมรับตัวตนของมันมากกว่าการไปเป็นภาพแทนอดีตเพื่อให้โคสุเกะมีความสุข การปฏิเสธการเป็นภาพแทนฮาชิของน่านะอาจสะท้อนการปฏิเสธของสัตว์ที่มีถูกมนุษย์เหมารวม ทั้งที่สัตว์บางชนิดอาจมีลักษณะภายนอกคล้ายกันแต่พวกมันอาจมีตัวตนภายในที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น การละเลยความหลากหลายของสัตว์จึงเป็นความรุนแรงประเภทหนึ่งที่มีมนุษย์กระทำกับพวกมัน

สำหรับนัยประการที่สอง นานะกำลังวิจารณ์โคสุเกะที่ไม่กล้าเผชิญหน้ากับพ่อ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือโคสุเกะไม่สามารถปฏิเสธพ่อได้แม้ว่าสิ่งที่พ่อทำจะเป็นเรื่องที่เขายอมรับไม่ได้ก็ตาม แตกต่างจากน่านะที่สามารถยื่นกรานปฏิเสธได้หากมันไม่พอใจต่อการถูกกระทำนั้น นานะแสดงออกว่ามันปฏิเสธโคสุเกะหลายครั้งผ่านทางที่ไม่พอใจเมื่อมนุษย์พยายามบังคับให้มันออกจากกรง มันกล่าวถึงกรงต่อต้านด้วยการชวนโคสุเกะที่ใบหน้าหากเขาใช้กำลังบีบบังคับมัน สำหรับโคสุเกะ การไม่สามารถเผชิญหน้ากับพ่อส่งผลในทางลบต่อตัวเขาในหลาย ๆ ด้าน ในวัยเด็กอาจเป็นแค่การเลี้ยงแมว แต่เมื่อเป็นผู้ใหญ่ การไม่กล้าเผชิญหน้ากับพ่อทำให้ครอบครัวของโคสุเกะต้องแตกแยกเพราะเขาไม่สามารถปกป้องภรรยาจากคำว่าร้ายของพ่อ ทั้งยังทำให้โคสุเกะไม่สามารถทำร้านถ่ายรูปที่เขาสืบต่อกิจการจากพ่อให้เป็นไปในทิศทางที่เขาต้องการได้เพราะพ่อยังเป็นผู้ชี้ขาด แม้เขาจะเกษียณตัวเองแล้ว จะเห็นว่าชีวิตของโคสุเกะอยู่ภายใต้การตัดสินใจของพ่อมาตลอด อย่างไรก็ตาม ในส่วนท้ายของตอน นานะได้ทิ้งข้อความที่ชวนคิดไว้ว่า “It’s about time you cut the strings and got over your father. Cats, you

know, are independence from their parents six months after they're born.” (Arikawa 2018, 64) ข้อเสนอของ นานะชวนให้โคสุเกะขบคิดเพื่อก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง มันใช้วิธีเปรียบเทียบกับแมวที่ห่างไกลจากพ่อแม่ได้ตั้งแต่อายุหกเดือน ในข้อความดังกล่าว อาจตีความได้ว่านานะกำลังเสนอให้โคสุเกะปรับเปลี่ยนความคิดจากการยึดโยงมันกับความปรารถนาของตนเองไปสู่การสังเกตและการเรียนรู้จากมันแทน

4.2 โนริโกะกับการสำนึกต่อความผิดในอดีต

แม้ว่าในอดีตโนริโกะจะมองซาโตรุเป็นภาพแทนของสิ่งที่พี่สาวหลงเหลืออยู่ หากแต่การได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างซาโตรุกับนานะกลับทำให้เธอต้องย้อนกลับไปทบทวนเรื่องราวในอดีต และเริ่มให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่สองของหลานชาย การได้ทบทวนเรื่องราวในอดีตจึงเปรียบเสมือนว่าโนริโกะได้เข้าสู่พื้นที่แห่งการมีปฏิสัมพันธ์กับซาโตรุและนานะบนพื้นที่นี้เองที่ตัวตนของโนริโกะถูกสั่นคลอนผ่านการเล็งเห็นความเชื่อมโยงระหว่างซาโตรุกับแมวและตัวของเธอเอง การถูกสั่นคลอนดังกล่าวปรากฏในรูปของการทบทวนเรื่องราวตัวเองในอดีต โนริโกะเริ่มเล้าจากความยากจนของครอบครัวและการขาดเสาหลักของบ้าน แม่เสียชีวิตตั้งแต่โนริโกะยังเด็ก ขณะที่พ่อเสียชีวิตในตอนที่ยังเรียนไม่จบระดับชั้นมัธยมปลาย นับจากการสูญเสียพ่อ พี่สาวกลายเป็นทั้งพ่อและแม่ให้กับเธอ พี่สาวยอมเสียสละด้วยการไม่เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยเพื่อเปิดโอกาสให้โนริโกะเรียน

อาจกล่าวได้ว่าการทบทวนของโนริโกะนำเธอไปสู่การเล็งเห็นคุณสมบัติบางอย่างที่เชื่อมโยงระหว่างตัวเธอ ซาโตรุ และแมว ซึ่งก็คือการที่เธอกำร่าเหมือนกันด้วยสูญเสียทั้งพ่อและแม่ในวัยที่ยังไม่พร้อม เช่นเดียวกับซาโตรุที่เป็นกำร่าเพราะพ่อแม่แท้ ๆ ไม่ยอมรับ และแมวย่างนานะที่จะต้องพึ่งพาตัวเองตั้งแต่ยังเล็กกับฮาชิที่ถูกคนนำมาทิ้ง อย่างไรก็ตาม แม้ทั้งหมดจะสูญเสียพ่อและแม่ไป พวกเขา ก็ได้รับความรักเป็นอย่างดีจากคนที่เลี้ยงดู สามารถแจจแจงประเด็นได้ว่า โนริโกะได้รับความรักจากพี่สาวด้วยการเสียสละความสุขของตัวเองให้กับเธอ ซาโตรุได้รับความรักจากพี่สาวของโนริโกะในฐานะแม่บุญธรรมที่เลี้ยงดูเขาเหมือนกับลูกแท้ ๆ สำหรับนานะและฮาชิ ทั้งสองต่างได้รับการเลี้ยงดูและความรักจากซาโตรุ นอกจากนี้ หากกล่าวถึงแง่มุมเรื่องการไม่เป็นที่ต้องการ ทั้งหมดต่างไม่เป็นที่ต้องการเหมือนกัน สำหรับซาโตรุ นอกจากพ่อแม่จริง ๆ จะทอดทิ้งเขาแล้ว หลังการเสียชีวิตของพ่อแม่บุญธรรมก็ไม่มีญาติคนใดต้องการเลี้ยงดูเขา ในกรณีของแมว ฮาชิเป็นลูกแมวตัวสุดท้ายที่เหลืออยู่ในกล่องเพราะตัวอื่นต่างถูกนำไปเลี้ยงหมดแล้ว ส่วนนานะนั้น นวนิยายไม่ได้ระบุที่มาหรือผู้ให้กำเนิด ทราบแต่เพียงว่ามันเป็นแมวจรจัดตั้งแต่ยังเล็กเท่านั้น ในกรณีของโนริโกะ ตัวเธอและพี่สาวก็ไม่ใช่ที่ต้องการเช่นกัน หลักฐานที่สนับสนุนเรื่องนี้ปรากฏผ่านคำคัดค้านการแต่งงานระหว่างพี่สาวของโนริโกะกับพี่เขยโดยเนื้อหาส่วนนี้ถูกระบุว่า “The young man’s family was opposed to him marrying this woman who not only had no parents but was supporting her young sister. His family were well off, and knowing her older sister was struggling financially, they had decided she was after their money.” (Arikawa 2018, 216) ข้อความที่อ้างถึงนี้ชี้ให้เห็นว่าครอบครัวฝั่งพี่เขยไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานนี้เพราะกลัวว่าพี่สาวของโนริโกะจะเข้ามาเพื่อกอบโกยสมบัติ ดังนั้น ข้อความข้างต้นจึงสนับสนุนว่าทั้งพี่สาวและโนริโกะต่างไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัวฝ่ายชาย

อย่างไรก็ตาม จุดที่ทำให้โนริโกะแตกต่างจากซาโตรุและนานะก็มีปรากฏเช่นกัน กล่าวคือ โนริโกะไม่ได้อยู่ตัวคนเดียวอย่างสิ้นเชิง เธอยังมีพี่สาวซึ่งเป็นสายเลือดเดียวกันคอยดูแล และพี่สาวยังอยู่ในฐานะของผู้เสียสละให้กับเธอ นัยนี้ทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่าโนริโกะอาจคุ้นเคยกับการเป็นผู้รับมากกว่าการเป็นผู้ให้ ดังนั้น เธอจึงไม่เข้าใจความรู้สึกของเด็กชายที่ต้อง

สูญเสียทุกสิ่งทีเารักไป ภาพความสัมพันธ์ของซาโตรุและนานะจึงนำเธอไปสู่การตระหนักรู้ถึงสิ่งทีเอควรเสียสละให้กับ หลานชายในอดีตแต่เธอกลับไม่ทำดังปรากฏตามข้อความนี้

In fact, she regretted not having thought about changing jobs long ago, when she had first started looking after Satoru. If she was able to leave her position as a judge now, she could have done back then. Back when Satoru was at an impressionable age, she'd forced him to transfer to a new school repeatedly, yanking him away from friends and places he's grown comfortable in.

(Arikawa 2018, 223)

จากข้อความ โนริโกะเล็งเห็นว่าตัวเองสามารถออกจากงานได้ในอดีตแต่กลับไม่ทำ เธอบังคับให้หลานชายตามเธอไปทุกที โดยไม่สนใจว่าซาโตรุปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้แล้ว นอกจากนี้ เธอยังยอมรับว่าในอดีตเธอไม่เคยให้ความสำคัญกับฮาชิเพราะเธอปฏิเสธซาโตรุทุกครั้งทีเาขอไปเยี่ยมแมวตัวนี้ การระลึกได้ว่าเธอไม่เคยใส่ใจหลานและไม่เคยให้ความสำคัญกับสิ่งที่หลานรักยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าซาโตรุในเวลานั้นเป็นเพียงภาพแทนเพื่อให้เธอรลึถึงพี่สาว อย่างไรก็ตาม ภาพความสุขทีซาโตรุกับนานะมีร่วมกันทำให้เธอรู้สึกผิดกับอดีต ในท้ายสุดความรู้สึกนี้จึงถูกกลั่นออกมาเป็นคำขอโทษจากใจทีโนริโกะมอบให้กับซาโตรุ “I'm really sorry I didn't understand back then how much you loved that cat, Satoru. I should have taken the cat in like this for you when you were a child.” (Arikawa 2018, 225) โนริโกะขอโทษซาโตรุทีเคยไม่เข้าใจว่าเารักแมวมากเพียงใด เธอสมควรรับเลี้ยงแมวในตอนทีซาโตรุยังเป็นเด็ก จะเห็นได้ว่าในคำขอโทษนี้มีแมวเป็นสาระสำคัญโดยแมวยังเชื่อมโยงกับการเข้าใจความรู้สึกของซาโตรุ ดังนั้นการยอมให้ซาโตรุกับนานะอาศัยอยู่กับเธอทั้งทีเธอไม่ได้ชอบแมวจึงอาจสะท้อนให้เห็นว่า ในตอนนี้ โนริโกะยอมรับองค์ประกอบที่สองซึ่งเป็นคุณสมบัติทีซาโตรุมีคล้ายกับแมว

จะเห็นได้ว่าพื้นที่แห่งการพบปะระหว่างโนริโกะ ซาโตรุ และนานะได้นำโนริโกะย้อนกลับไปทบทวนตนเอง เริ่มตั้งแต่อดีตทีเธอมองซาโตรุเป็นภาพแทนของสิ่งทีพี่สาวหลงเหลือ ก่อนจะพิจารณาองค์ประกอบทีเธอ ซาโตรุ และนานะมีคล้ายกันซึ่งเธอหลงลืมให้ความสนใจ ในท้ายสุดความรู้สึกผิดต่อหลานชายจึงเกิดกับโนริโกะ การทบทวนอดีตเริ่มจากความรู้สึกผิดสะท้อนให้เห็นกระบวนการทำงานของพื้นที่แห่งการพบปะโดยมันสันคลอนตัวตนของโนริโกะให้เธอใคร่ครวญได้ว่าตัวเองทีเคยลำบากและไม่เป็นที่ปรารถนาเช่นกัน คำขอโทษของโนริโกะเป็นการยอมรับว่าเธอคือผู้อยู่ท่ามกลางสิ่งมีชีวิตอื่นและเชื่อมโยงกับสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นอย่างไม่สามารถแยกขาดได้

5. The Travelling Cat Chronicles และกับดักของแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง

ในการอภิปรายก่อนหน้า นวนิยายเรื่องนี้แสดงถึงการต่อรองของสัตว์กับแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางทีลดทอนพวกมันไปสู่การเป็นภาพแทนความปรารถนา อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดเรื่องภาษาของนวนิยายทีเป็นภาษาของมนุษย์ และปัจจัยทีผู้เขียนและผู้อ่านยังเป็นมนุษย์ ทำให้สันนิษฐานได้ว่านวนิยายเรื่องนี้ยังไม่สามารถก้าวข้ามแนวคิดดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ ในหัวข้อนี้ จึงมุ่งหมายอภิปรายแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางหรือการกระทำทีแสดงให้เห็นทัศนคติของมนุษย์ซึ่งปรากฏในตัวละครทีเป็นสัตว์

5.1 ‘แมวแท้’ และ ‘แมวไม่แท้’: นานะกับการสร้างลำดับชั้นของแมว

แมวแท้และแมวไม่แท้เป็นประเด็นที่นานะกล่าวถึงเพื่ออธิบายความแตกต่างระหว่างตัวมันกับฮาชิโดยนานะมองว่าตัวเองเป็นแมวแท้ในขณะที่ฮาชิไม่ได้เป็นเช่นนั้น การกล่าวในเชิงเปรียบเทียบระหว่างแมวแท้กับแมวไม่แท้ถูกเสนออีกครั้งในการพบกันระหว่างซาโตรุกับโยชิมิเนะ (Yoshimine) เพื่อนคนที่สองของเขา นานะวิจารณ์ซัทแรน (Chatran) ซึ่งเป็นแมวที่โยชิมิเนะเลี้ยงไว้แต่มันไม่สามารถจับหนูให้เขาได้ว่าเป็นแมวไม่แท้ การวิจารณ์ปรากฏดังข้อความนี้ “He was the kind – like Hachi – that would never catch mouse. Even if he could hone his skills through training, he would never be a true hunter like me.” (Arikawa 2018, 80) ข้อความนี้เสนอให้เห็นว่านานะกล่าวถึงซัทแรนโดยพาดพิงถึงฮาชิเพราะมันมองว่าแมวสองตัวนี้ล่าเหยื่อไม่เป็นเหมือนกัน นานะยังกล่าวเสริมอีกว่าเพื่อให้ทั้งสองตัวสามารถฝึกทักษะการล่าได้สำเร็จพวกมันก็ไม่มีทางเป็นนักล่าที่แท้จริงได้แบบเดียวกับนานะ เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบระหว่างแมวแท้กับแมวไม่แท้ทำให้สังเกตได้ว่าการสร้างข้อเปรียบเทียบดังกล่าวตั้งอยู่บนการมองว่าเป็นคุณสมบัติที่นานะมี แต่แมวอีกสองตัวไม่มี

คุณสมบัติที่ถูกใช้เป็นเกณฑ์การแบ่งแยกระหว่างแมวแท้และแมวไม่แท้มีอยู่สองประการ ประการแรก คือ การมีกำลังขาที่แข็งแรง และประการที่สอง คือ ความสามารถในการล่าเหยื่อ นานะมีคุณสมบัติครบทั้งสองข้อแต่ฮาชิและซัทแรนไม่มี คุณสมบัติดังกล่าว นำสังเกตว่ารูปแบบการคิดตั้งนี้คล้ายกับรูปแบบการคิดของแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ ในการแบ่งแยกระหว่างมนุษย์กับสัตว์ มนุษย์จะใช้คุณสมบัติที่ตัวเองมีแต่สัตว์อื่นไม่มีเป็นเกณฑ์ตัดสิน เช่น การมีภาษาหรือการมีความคิด ดังนั้น ในทำนองเดียวกัน การพิจารณาแมวแท้จากคุณสมบัติที่ตัวเองมีแต่แมวอีกสองตัวไม่มีจึงสะท้อนให้เห็นรูปแบบการตัดสินของมนุษย์ที่ทำงานอยู่เบื้องหลังเกณฑ์การแบ่งแยกระหว่างแมวแท้กับแมวไม่แท้

อนึ่ง การกล่าวถึงแมวที่ถูกฝึกในภายหลังจะไม่สามารถมีความเชี่ยวชาญเสมอต้นอาจแสดงให้เห็นการสร้างลำดับชั้นระหว่างแมวแท้กับแมวไม่แท้ โดยนานะมองว่าตัวมันซึ่งเป็นแมวแท้เหนือกว่าแมวอีกสองตัว การจัดลำดับนี้จึงเป็นการตอกย้ำทัศนคติแบบมนุษย์ที่ทำงานอยู่เบื้องหลังตัวละครแมว ทั้งนี้เพราะหลังจากมนุษย์สังเกตเห็นคุณสมบัติที่ตนเองมีแต่สัตว์อื่นไม่มีแล้วมนุษย์ได้ใช้คุณสมบัติเหล่านี้กำหนดค่าความหมายให้สัตว์อื่น และสถาปนาให้สายพันธุ์ตัวเองอยู่ในลำดับที่เหนือกว่า จะเห็นได้ว่าการกระทำของมนุษย์ข้างต้นคล้ายกับสิ่งที่นานะทำอยู่ในเวลานี้ กล่าวคือ นานะเริ่มจากแบ่งแยกแมวแท้กับแมวไม่แท้ด้วยคุณสมบัติที่ตัวเองมีแต่แมวอีกสองตัวไม่มี จากนั้นก็อาศัยคุณสมบัติของการเป็นแมวแท้เพื่อตัดสินว่าแมวทั้งสองตัวไม่มีทางมีทักษะทางกายและการล่าที่ดีเทียบเท่าตน ดังนั้น แม้การเสนอเรื่องแมวแท้และแมวไม่แท้จะเป็นการอภิปรายให้มนุษย์เห็นความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอื่น หากแต่การพยายามแสดงความหลากหลายนี้กลับย้อนให้เห็นกระบวนการที่มนุษย์กดทับสัตว์อื่น

5.2 สัตว์กับการถูกเติมแต่งความเป็นมนุษย์

การอภิปรายน้อยของการแบ่งแยกระหว่างแมวแท้กับแมวไม่แท้อาจเชื่อมโยงมาสู่การพิจารณาการเติมแต่งความเป็นมนุษย์ให้กับสัตว์ เนื่องจากเมื่อการแบ่งแยกดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากรูปแบบการคิดของมนุษย์แล้ว จึงเป็นไปได้ว่าตัวละครสัตว์อาจถูกเติมแต่งความเป็นมนุษย์ลงไป การเติมแต่งข้างต้นอาจพิจารณาได้จากความคิดเห็นของแมวหลังจากที่มันได้รับชื่อ ‘นานะ’ จากซาโตรุ ดังข้อความว่า “Now wait just a second. Isn’t Nana a girl’s name? I’m fully fledged, hot-blooded male. In what universe does that make sense?” (Arikawa 2018, 13) นานะแสดงความไม่พอใจกับชื่อที่ซาโตรุตั้งให้โดยมันให้ความเห็นต่อชื่อ ‘นานะ’ ว่าเป็นชื่อที่เหมาะสมสำหรับเพศหญิงแต่ตัวของมันเป็นเพศชายที่กำลังเป็นวัยรุ่น

และอารมณ์ร้อน ความคิดเห็นดังกล่าวปรากฏการให้ค่าความหมายต่อชื่อโดยยึดโยงมันเข้ากับเรื่องความเหมาะสมในการเป็นชื่อของเพศหญิงมากกว่าของเพศชาย กระบวนการยึดโยงนี้ทำให้ชื่อ ‘นานะ’ กลายเป็นภาพแทนของเพศหญิง นอกจากนี้อาจสันนิษฐานได้ว่าการแบ่งแยกเพศสถานะนั้นมีที่มาจากมนุษย์โดยเกิดจากการสังเกตเห็นความแตกต่างด้านกายภาพของสิ่งมีชีวิต ดังนั้น การคิดว่าชื่อ ‘นานะ’ เหมาะสมกับเพศหญิงมากกว่าเพศชายจึงอาจเป็นทัศนคติของมนุษย์ที่ถูกเติมให้กับแมวเพราะทั้งชื่อนานะซึ่งแปลว่าเลขหกในภาษาญี่ปุ่น และการแบ่งแยกเพศสถานะออกเป็นชายหญิงต่างมีที่มาจากมนุษย์ทั้งสิ้น

อีกหนึ่งตัวอย่างปรากฏในเหตุการณ์ที่ซาโตรุต้องลงเรือเพื่อข้ามเกาะ เขาจึงมีความจำเป็นต้องฝากแมวไว้ในห้องเก็บสัตว์เลี้ยงในเรือ ณ ที่นั่นเองที่นานะต้องอยู่ร่วมกับสัตว์เลี้ยงตัวอื่น ๆ ที่ถูกฝากไว้ ข้อความต่อไปนี้ถูกเสนอผ่านเสียงของสุนัขซึ่งมันกล่าวกับนานะในเชิงยั่วล้อว่า “A mongrel cat that the human dragged in. Well, hey, soory!” (Arikawa 2018, 183) สิ่งที่น่าสังเกตคือการใช้คำว่าแมวสายพันธุ์ผสม (mongrel cat) ซึ่งหมายถึงแมวที่เกิดจากการผสมมากกว่าสองสายพันธุ์ขึ้นไป คำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นทัศนคติของมนุษย์ในแง่ที่ว่าทำให้คำนิยามว่าแมวตัวใดเป็นสายพันธุ์แท้หรือสายพันธุ์ผสมล้วนมีที่มาจากมนุษย์ ยิ่งไปกว่านั้น ‘สายพันธุ์’ ยังเป็นการจัดจำแนกสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ออกตามกลุ่มโดยอาศัยองค์ความรู้ที่มนุษย์มีต่อสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น สายพันธุ์จึงเป็นขอบเขตที่มนุษย์กำหนดให้กับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นขอบเขตที่มีความจำกัดตายตัวและแยกขาด ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้วิเคราะห์ได้ว่าการแบ่งแยกเรื่องสายพันธุ์ไม่มีอยู่ในการรับรู้ของสิ่งมีชีวิตอื่น การกล่าวถึงแมวพันธุ์ผสมโดยสุนัขจึงสะท้อนให้เห็นอิทธิพลของทัศนคติมนุษย์ที่มีอยู่ในงานเขียนเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตอื่น ทั้งยังทำให้เห็นขีดจำกัดที่มนุษย์ไม่สามารถสร้างเรื่องราวของสัตว์ได้อย่างสมบูรณ์โดยปราศจากการเติมแต่งทัศนคติของมนุษย์ลงไป

6. สรุป

ในอดีตที่ผ่านมา นักคิดหลายคนและปรัชญาตะวันตกหลายสำนักพยายามสร้างเส้นแบ่งระหว่างมนุษย์กับสัตว์โดยพิจารณาให้สัตว์เป็นด้านตรงข้ามกับมนุษย์ แนวคิดดังกล่าวยังสถาปนาให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางแห่งการตัดสินคุณค่าและเป็นผู้มอบความหมายให้กับสัตว์อื่นโดยใช้สายพันธุ์ของตนเป็นบรรทัดฐาน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการเกิดขึ้นของสัตว์ศึกษา การจัดวางสัตว์ให้เป็นด้านตรงข้ามกับมนุษย์ถูกตั้งคำถาม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์กลายเป็นข้อถกเถียงและนำไปสู่การเสนอว่ามนุษย์ไม่สามารถถูกแยกออกจากสัตว์ได้อย่างสิ้นเชิง การให้ความสำคัญต่อเรื่องเดียวกันนี้ยังเป็นแนวทางที่เผยให้เห็นวิธีที่มนุษย์ยึดโยงสิ่งมีชีวิตอื่นเข้ากับค่าความหมายที่พวกเขาปรารถนา หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือการลดทอนพวกมันไปสู่การเป็นภาพแทน กรณีศึกษาจากนวนิยายเรื่อง *The Travelling Cat Chronicles* ได้แสดงให้เห็นวิธีการที่โคสุเกะยึดโยงแมวเข้ากับความปรารถนาในอดีตของเขา เช่นเดียวกับโนริโกะที่ยึดโยงซาโตรุซึ่งมีคุณลักษณะคล้ายแมวเข้ากับความปรารถนาของเธอ นอกจากนี้ นวนิยายเรื่องดังกล่าวยังเสนอวิธีการที่สัตว์ได้ต่อรองกับการถูกทำให้เป็นภาพแทนนั้น อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดที่ภาษาของมนุษย์ยังเป็นเครื่องมือสำหรับถ่ายทอดความคิดของผู้เขียน การสร้างสรรค์เรื่องราวของสิ่งมีชีวิตอื่นให้หลุดพ้นจากแนวคิดมนุษย์เป็นศูนย์กลางอย่างสมบูรณ์อาจเป็นไปได้ ถึงแม้จะเป็นเช่นนั้น การศึกษานวนิยายเรื่อง *The Travelling Cat Chronicles* ได้เผยให้เห็นว่ามนุษย์ไม่สามารถแบ่งแยกตนเองออกจากสัตว์ได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากมนุษย์อาจครอบครองคุณสมบัติบางประการที่เหมือนกับสัตว์ และสัตว์ก็อาจมีอิทธิพลต่อสายพันธุ์ของมนุษย์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Ekkachai Eutanpisit เอกชัย เอื้อธารพิสิฐ. 2002. “Suansad: Mayakhati wa duay thammachat lae sud pa” สนวนสัตว์: มายาคติว่าด้วยธรรมชาติและสัตว์ป่า. [Zoo: Myth of Nature and Wildlife]. Master’s thesis, Thammasat University.
- Suradech Chotiudompan สุรเดช โชติอุดมพันธ์. 2017. Sadsuksa: Su lok lang pab tan สัตว์ศึกษา: สู่โลกหลังภาพแทน [Animal Studies: To the World after the Representation]. In *Singsarasad: manudsaya widdhaya wa duay sad lae sad suksa* สิ่งสาราสัตว์: มานุษยวิทยาว่าด้วยสัตว์และสัตว์ศึกษา [Animals: The Anthropology about Animals and Animal Studies], ed. Suddan Wisuddhiluk สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 203-233. Bangkok: Kob Fai Publishing.
- Thanya Sangkhaphanthanon ัญญา สังขพันธ์. 2017. Chai piang deratchan: Sudsuksa nai mummong kong kan wijarn cheung nived ไข่มุมเพียงเตร์จฉาน: สัตว์ศึกษาในมุมมองของการวิจารณ์เชิงนิเวศน์ [Not only the Beasts: Animal Studies in the Perspective of Ecocriticism]. In *Tridsadee kab kan wichan silapa: Tassana kong nak wichakam Thai* ทฤษฎีกับการวิจารณ์ศิลปะ ทศนะของนักวิชาการไทย [Theory and Arts Criticism in Thai Academicians’ Perspective], ed. Runruthai Satchapan, 328-400. Bangkok: Nakorn Publishing.

ภาษาต่างประเทศ

- Arikawa, Hiro. 2018. *The Travelling Cat Chronicles* (Philip Gabriel, Trans.). New York: Berkley.
- Calarco, Matthew R. 2021. *Animal Studies: The Key Concepts*. Abingdon, Oxon: Routledge. Kindle.
- Derrida, Jacques. 2002. The Animal That Therefore I Am (More to Follow) (David Wills, Trans.). *Critical Inquiry* 28(2): 369-418. <http://www.jstor.org/stable/1344276>
- Gordon, Joan. 2009. Animal Studies. In *The Routledge Companion to Science Fiction*, Mark Bould, Andrew M. Butler, Adam Roberts, and Sherryl Vint, eds., 331-339. London: Routledge.
- Haraway, Donna J. 2003. *The Companion Species Manifesto: Dogs, People, and Significant Otherness*. Chicago: Prickly Paradigm Press.
- Haraway, Donna J. 2008. *When Species Meet*. Minneapolis: University of Minnesota.
- McDonnell, Jennifer. 2013. Literary Studies, the Animal Turn, and the Academy. *Social Alternatives* 32(4): 6-14. <https://search.informit.com.au/documentSummary;dn=115441073550414;res=IELLCC>
- Probyn-Rapsey, Fiona. 2018. Anthropocentrism. In *Critical Terms for Animal Studies*, ed. Lori Gruen, 47-63. Chicago: The University of Chicago Press.
- Ryan, Derek. 2015. *Animal Theory: A Critical Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Singer, Peter. 1990. *Animal Liberation* (2nd ed.). New York: Avon Books.

Stone, Ken. 2018. *Reading the Hebrew Bible with Animal Studies*. Stanford, California: Stanford University Press.